

سرمقاله

یک بازرس کار به ازای هر کمیته حفاظت فنی ایمنی و بهداشت کار

پژمان باقری^{۱*}، بهرام آل سعیدی^۲

۱. کارشناس ارشد اپیدمیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، واحد بین المللی بم

۲. کارشناس ارشد مهندسی محیط زیست و بازرس اداره کار و امور اجتماعی شهرستان مرودشت

همین رو رعایت مسائل ایمنی و بهداشت محیط های کار یکی از وجوه دخالت دولت ها در بازار کار قلمداد می گردد (۴). در مطالعه ای که توسط Jezni khani و همکاران بین سالهای ۱۳۸۷ تا ۱۳۸۹ در شرکت فولادسازی انجام پذیرفت، نشان داده شد که تعداد جلسات کمیته ایمنی در این مدت ۳۹ جلسه بوده و موضوعات جلسه از ابتدای سال ۱۳۸۷ تا اوایل سال ۱۳۸۸ در خصوص معاینات شغلی، ارگونومی و ایمنی عمومی بوده و در موضوعات جلسات کمیته های سال ۱۳۸۸ به بعد، آموزشهای ایمنی و نیز آنالیز ریسک نیز به موضوعات ایمنی فوق اضافه گردید. آمار حوادث ثبت شده نیز در سال ۱۳۸۷ و در سال ۱۳۸۸ و در ۹ ماهه اول سال ۱۳۸۹ به ثبت رسید. تعداد این حوادث به ترتیب ۲۰۲، ۱۶۹ و ۱۲۸ مورد گزارش گردید که نسبت به سال ۱۳۸۷ بیش از ۸۰٪ کاهش یافته است (۵). کمیته های ایمنی و بهداشت کار با برنامه ریزی و سیاستگذاری در زمینه مسائل ایمنی و بهداشت محیط کار، نقش بسیار زیادی در کاهش میزان حوادث ناشی از کار در صنایع مختلف دارند (۶).

براساس مفاد قانون کار، تشکیل کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار در کلیه کارگاه های بالاتر از ۲۵ نفر شاغل ضرورت دارد. افزایش تنوع و شدت حوادث شغلی و بیماری های ناشی از کار از جمله پیامدهای نامطلوبی هستند که با گسترش صنایع و فناوری های مدرن زندگی، انسان و به ویژه کارکنان را مورد تهدید قرار داده است (۱). براساس آمارهای ارائه شده توسط سازمان بین المللی کار، سالیانه در حدود ۳۵۰ هزار کارگر بر اثر حوادث حین کار جان خود را از دست می دهند (۲). در کشور ایران نیز براساس آمارهای منتشر شده توسط سازمان تامین اجتماعی در سال ۱۳۸۲ در اثر وقوع ۱۴۱۱۴ حادثه در کارگاه های تحت پوشش این سازمان ۲۶۸ نفر فوت کرده اند (۳). ناگوارترین پیامد حوادث شغلی، مرگ زودرس نیروی کار است.

حفظ و ارتقاء سلامتی نیروی کار در هر جامعه ای تاثیرات مثبت اقتصادی بیشتری در بر خواهد داشت و از

* نویسنده مسئول: آدرس پستی: دانشگاه علوم پزشکی کرمان، واحد

بین المللی بم، گروه آمار و اپیدمیولوژی

پست الکترونیکی: bpegman@yahoo.com

هدف از این مقاله تاکید بر اثر بخشی تقویت کمیته‌های حفاظت فنی و بهداشت کار از طریق تفویض برخی ازوظایف بازرسان کار(بازرسی عمومی) و نظارت دقیق دوره‌ای بر فعالیت کمیته‌های حفاظت و بهداشت کار بر کاهش میزان حوادث شغلی است، این مقاله همچنین بر به کارگیری تدابیرآموزش اصول ایمنی کار و بهداشت حرفه‌ای از سوی نهادهای سیاستگذار بهداشتی در حوزه کار و امور اجتماعی با ارائه پس خوراند مطالعه به آنها جهت کاهش حوادث و سوانح محیط کار و ارتقای سطح بهره‌وری و کارایی نیروی انسانی براساس مهمترین مولفه‌های تاثیرگذار بدست آمده بر بروز حوادث تاکید دارد. اجرای برنامه‌های آموزشی ویژه اعضای کمیته‌های حفاظت فنی و بهداشت کار، در نظر گرفتن مکانیسم‌های تشویقی برای کمیته‌های موفق، حضور بازرسان کار ادارات کار و امور اجتماعی در جلسات کمیته‌های ایمنی صنایع، ارسال پس خوراند ارائه راهکار از طریق جلسات وحدت رویه بازرسان کار در ادارات کل استان‌ها، همایش‌های سراسری بازرسان کار به شرکت، توانمندسازی حوزه عملکرد کمیته‌ها در دو حوزه کلان و خرد در قالب مفاهیم ذیل و تفویض اختیار بخشی از وظایف بازرسان به کمیته‌ها(بازرسی‌های عمومی) از جمله راهکارهایی است که اجرای آنها بهبود کارایی کمیته‌های مذکور را در پی خواهد داشت. بازرسی کار وزارت کار از اختیارات بخش حاکمیتی است و واگذاری‌ها بیشتر درحوزه سرکشی از بنگاه‌ها به منظور تکمیل فرم‌های بازرسی در مورد ایمنی صورت می‌گیرد. بازرسی در حوزه ایمنی و خدمات برای دولت هزینه به همراه دارد، به علت اینکه این موارد در زمینه منابع مالی اتکا به اعتبارات دولتی است.

به نظر می‌رسد بهتر است تا با تکیه بر نتایج مشاهدات و مستندات علمی کشور در حوزه کار و سلامت و حوادث شغلی به نوعی امکان تفویض اختیار بخشی از اختیارات و وظایف بازرس اصلی هر منطقه که مسئولیت نظارت، آموزش و پیگیری حوادث شغلی نواحی صنعتی

را به عهده دارند، به مسئولین کمیته‌های حفاظت فنی و بهداشت کار صنایع و کارگاه‌ها تفویض گردد و این آرمان به منصف ظهور رسد. در طول سال‌های گذشته مطالعات زیادی در نقاط مختلف کشور در زمینه بررسی نقش و اثربخشی کمیته‌های حفاظت فنی و بهداشت کار صنایع مختلف در کاهش میزان بروز حوادث شغلی به انجام رسیده است. با توجه به افق سند چشم انداز ایران ۱۴۰۴ و با توجه به گذار علمی کشور در راستای تبدیل علم به ثروت و نیز با توجه به بیانات کارشناسان و سیاستگذاران عرصه‌های مختلف تولید کشور، به نظر می‌رسد زمان آن فرارسیده باشد تا با مرور سیستماتیک نتایج مطالعات مختلف و تحلیل تجمعی آنها به این نتیجه رسید که دیگر زمان پژوهش بیشتر در این حوزه خطیر و اثرگذار بر افزایش بهره‌وری از منبع عظیم نیروی انسانی کشور و ارائه نتایج مشابه را در جهت استفاده عملی از این نتایج کاربردی به پایان رساند و همچون سایر تحلیل‌های کارآزمایی بالینی در حوزه‌های مختلف پزشکی که در واقع اثربخشی روش‌های جدید درمان و افزایش راندمان کیفیت کار را به اثبات می‌رسانند، به پیاده کردن نتایج این مطالعات در قالب استفاده عملی آنها در مبانی سیاستگذاری‌های کلان نظام پرداخت.

براساس جستجوهای مختلفی که در میان مطالعات همجنس در این راستا در منابع مختلف به انجام رسیده مشخص گردید همه مولفه‌های مورد تحقیق از جمله مقایسه میزان و میانگین تعداد حوادث شغلی کارگاه‌ها بعد از پایان دوره‌های مدون آموزشی نسبت به قبل از دوره‌ها، ارتباط آماری الگوی بروز حوادث قبل و بعد از آموزش با ساعات آموزش‌های دوره‌ای، ارتباط آماری الگوی بروز حوادث قبل و بعد از آموزش‌ها، ارتباط آماری الگوی بروز حوادث قبل و بعد از آموزش با تعداد شرکت کنندگان در جلسات و ارتباط آماری الگوی بروز حوادث قبل و بعد از آموزش با شیوه‌های نوین آموزشی در طول دوره و سایر مباحث در جهت تاثیر مسلم نهادینه کردن مظاهر تفویض

بخشی از اختیارات بازرسان کار به مسؤولین کمیته‌های حفاظت فنی و بهداشت کار در مسیر کاهش حوادث قرار دارند. مگر هدف اصلی تمام سیاست‌ها در این حوزه اعمال بهینه‌ترین روش‌ها و شیوه‌های دانش محور و تجربه بنیان برای رسیدن به کمترین سطح حوادث شغلی نیست؟ مگر نه اینست که در طول سالیان متمادی بایستی از نتایج تحقیقات تخصصی برای رفع معضلات مختص یک رشته و افزایش بهره‌وری با کمترین هزینه بهره جست؟ تحقیقات مختلف با اقتدار مبین نقش اثربخش و مستقیم کمیته‌های حفاظت فنی و بهداشت کار در جهت کاهش حوادث شغلی بیش از نقش هر تدبیر دیگری از جمله اختصاص بودجه‌های ویا توسعه امکانات سخت

افزایی صنایع و یا افزایش اختیارات و حدود وظایف بازرسان کار ویا حتی افزایش کمیت این تجهیزات بدون توجه به ارتقای کیفیت و کمیت نرم افزاری این سازمان، می‌باشند. حال بایستی با یک دور خیز هوشمندانه از طرف مسؤولین تراز اول این حوزه و در راس آن مقام عالی وزارت کار و امور اجتماعی، با اتکا به پژوهش‌ها و تحقیقات دانشمندان این عرصه که نسبتاً در این زمینه به اشباع رسیده‌اند، در دولتی که تمام تلاشش دسترسی و حرکت در مسیر افق چشم انداز و نقشه جامع علمی کشور است، گام جسورانه دیگری برای خدمت به اقشار زحمتکش کشور برداشت.

منابع

1. Snashall D, Occupational health in the construction industry. Scand J Work, Environ Health 2005; 31 (suppl 2): 2-5.
2. Lingard H, Rowlinson S. Behavior based safety management in Hong Kong's construction industry. Journal of Safety Research. 1998; 16:487-8.
3. Lowery JT, Glazner J. Analysis of construction injury burden by type of work. American Journal of Industrial Medicine. 2000; 37:390-9.
4. Sobhani H. The work economy. Tehran: Samt Publication; 1994. p. 191-207.
5. Jazni Khani R. Survey efficiency activity of job health and safety committees on decrease of job-accident rate in steel company. Ghazvin; Proceeding of the first HSE Conference: 2001.
6. Jafari A. The survey status sessions of job health and technical preserve committees in alborz province industrial between 2008-2010. Ghazvin; Proceeding of the first HSE Conference: 2001.